

AI-drivna sökverktyg: Risker och möjligheter

Pontus Juth & Magdalena Svanberg – KTH Biblioteket

KTH Biblioteket genomförde under hösten 2024 tester av fyra AI-verktyg för vetenskaplig litteratursökning: Scite, Scopus AI, Web of Science Research Assistant samt Primo Research Assistant.

Kontakt

Pontus Juth, bibliotekarie
juth@kth.se

Magdalena Svanberg, bibliotekarie
masvanbe@kth.se

Undersökningen

Utvärdering gjordes av studenter, doktorander och forskare. Användarnas synpunkter samlades in genom en enkät, möten med fyra testpaneler och i workshopar med forskare samt med bibliotekets personal. Resultatet sammanställdes i en skriftlig rapport som kan delges intresserade.

Slutsatser

De undersökta verktygen är bäst lämpade för två situationer:

- För novisen som behöver skaffa sig en rudimentär överblick inom något väl beforskat fält.
- För den seniora forskaren som komplement till traditionell nyckelordsökning.

Båda kan dra fördel av de semantiska kopplingar som en AI-driven sökmotor kan göra.

Slutligen är det viktigt för utbildningen att studenter förstår de nya AI-drivna sökverktygens möjligheter och begränsningar. Där finns entt behov av att utveckla pedagogiska strategier.

Resultat

Upplevelsen av användbarhet och sökresultatens relevans varierade (se figurer 1-3). Scopus verktyg framstod som det mest användbara överlag. Den bristande transparensen, att vi inte vet hur resultaten söks fram, får som konsekvens att denna typ av verktyg inte är lämpliga för systematiska litteraturöversikter, annat än för kompletterande sökning. Dessa resultat verkar ligga i linje med vad andra har observerat (Zhao, 2024).

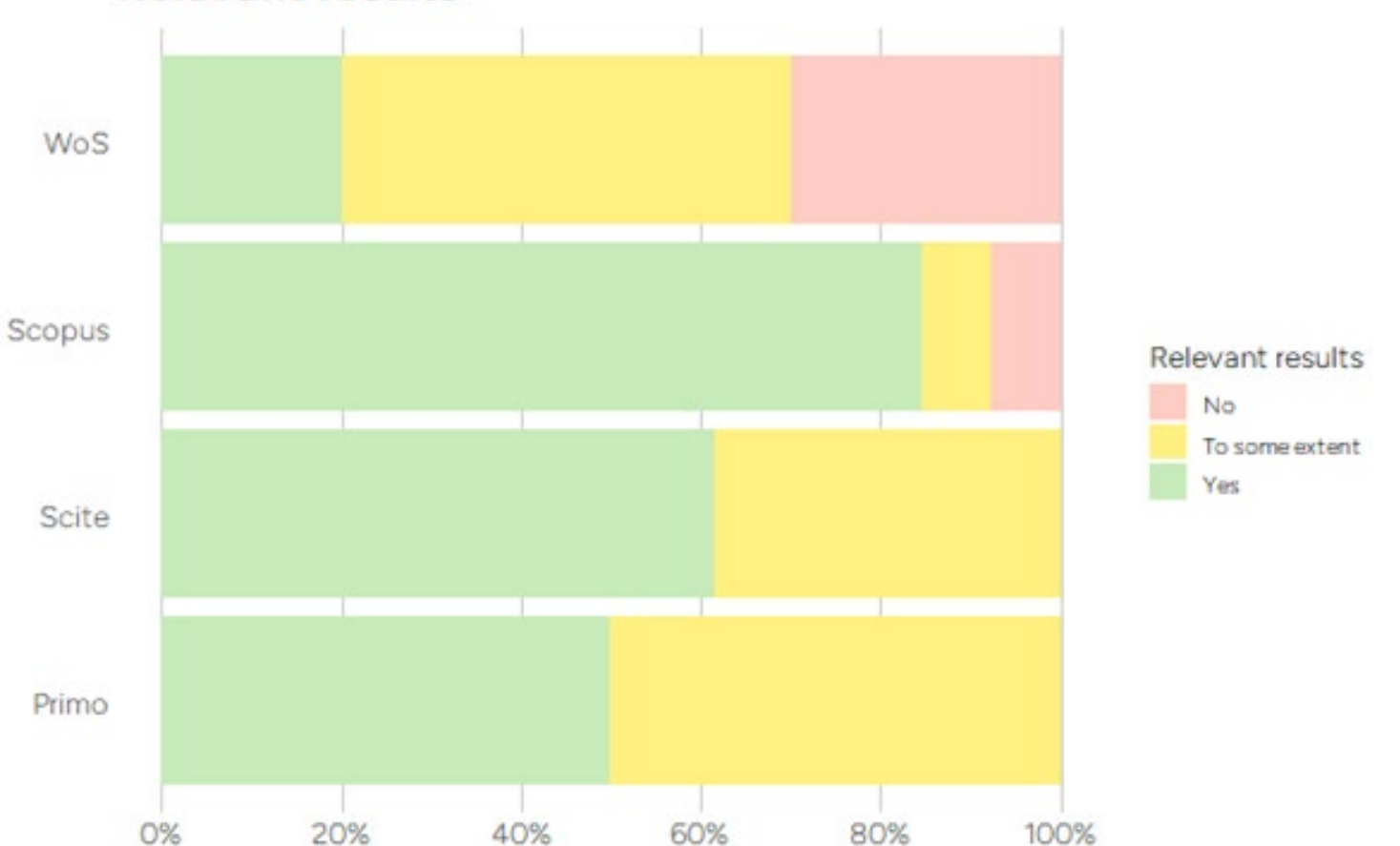
Verktygen ger helt olika resultat för samma sökfråga (se figur 4). I de flesta fall redovisar inte verktygen tydligt vilka publikationer de har tillgång till, så skillnaderna skulle delvis kunna beror på bristande överlappning.

Med tanke på den stora mängden litteratur i de olika verktygen är det dock osannolikt att det är hela förklaringen. Därför är verktygen vanskliga att använda för att få en heltäckande bild och inte missa avgörande bidrag inom något ämne. Riskerna är särskilt stora för nya studenter som saknar tillräckliga kunskaper om litteraturen inom ett givet forskningsområde (Tay, 2024).

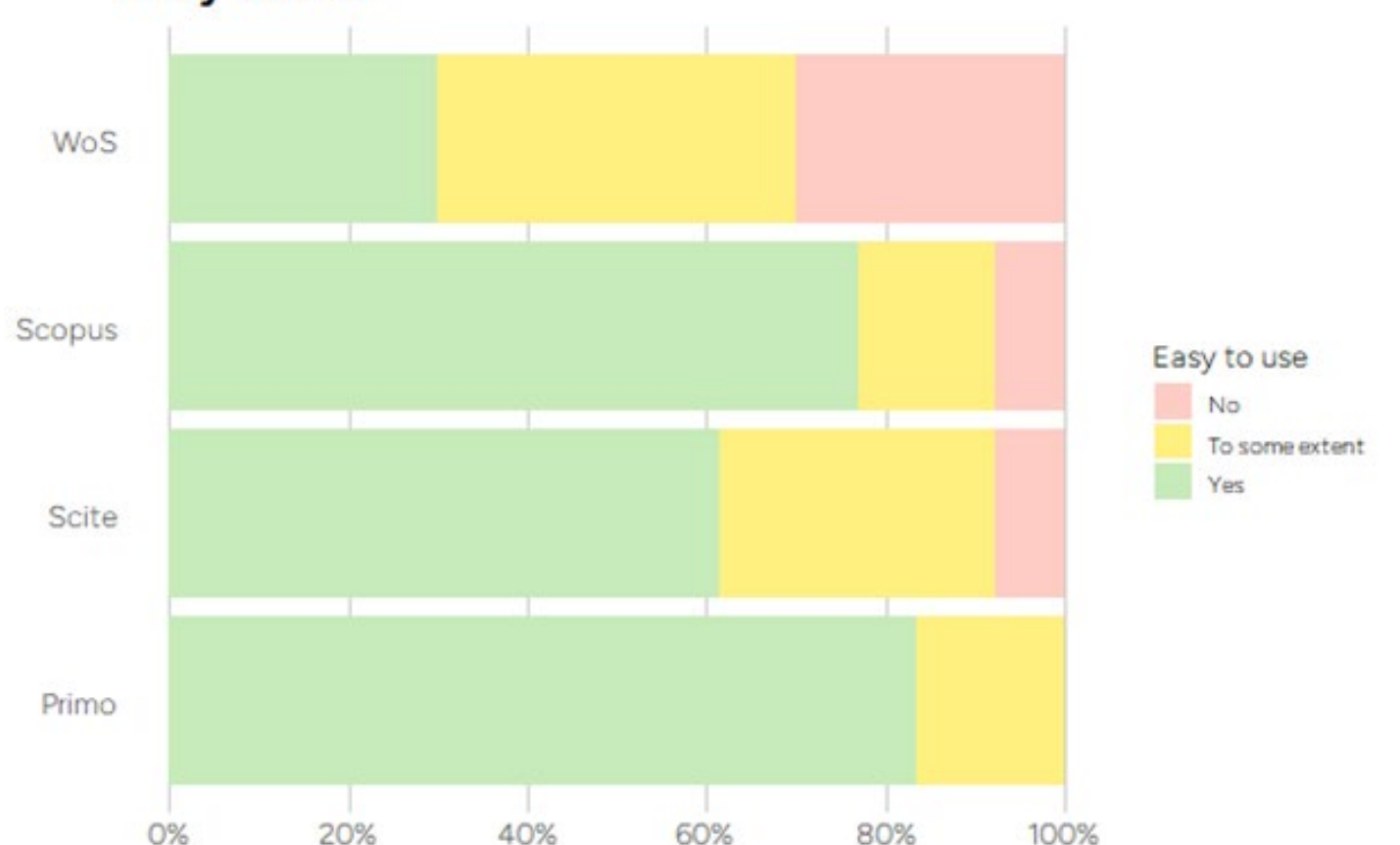
Would use in work or studies

Relevant results

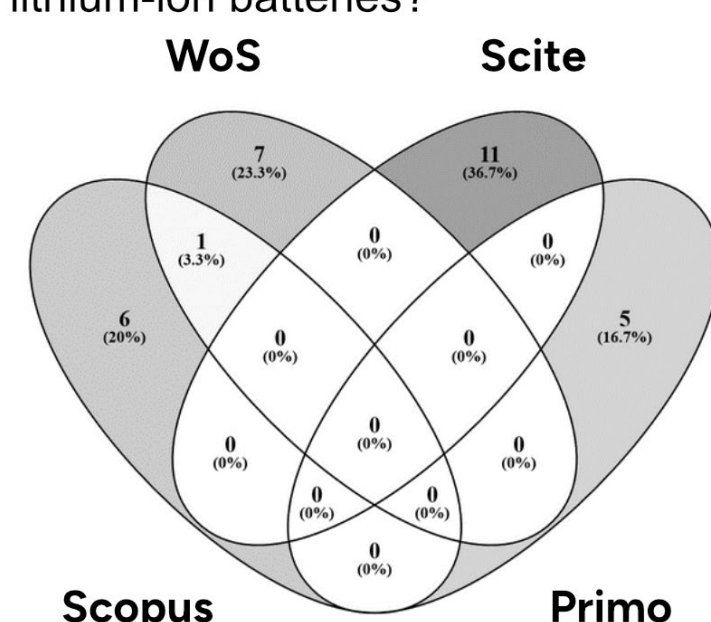

Easy to use

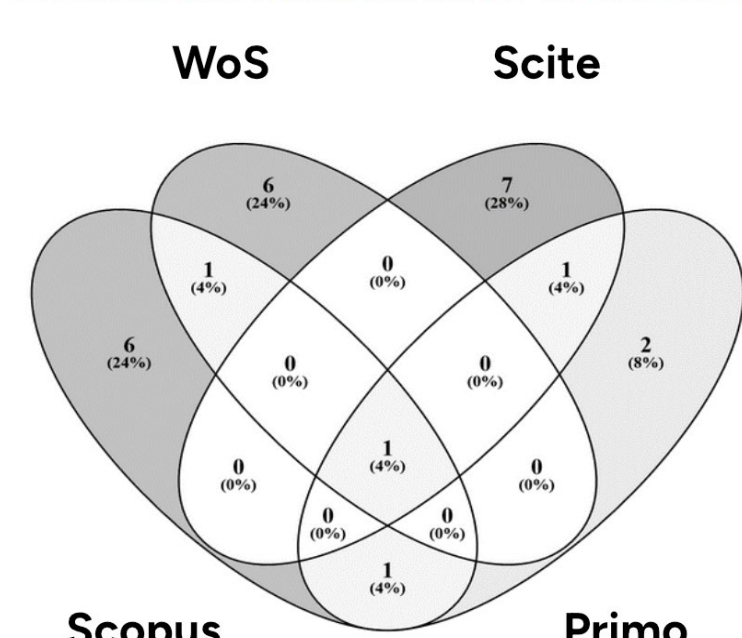

Figur 1-3. Användarupplevelse av de jämförda verktygen.

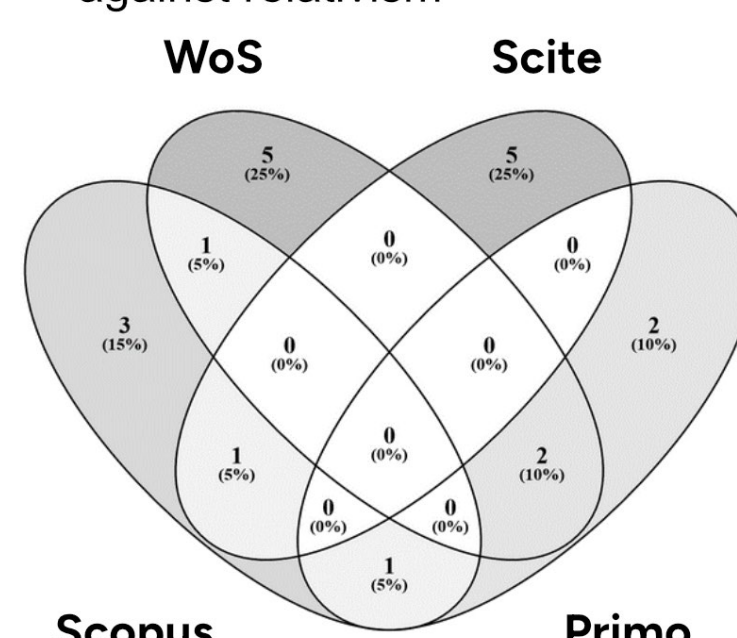
What are the main challenges in the disassembly of electric cars to reuse lithium-ion batteries?

What is the main function of SOCS2?

Donald Davidson's argument against relativism

Figur 4. Överensstämmelse mellan sökresultat för tre olika promptar.

Acknowledgements

Flera av våra kollegor har varit aktiva med både datainsamling och analys. Vi vill särskilt tacka Mattias Vesterlund, Sofie Seo, Agne Larsson, Ika Jorum, Annika Peurell och Elin Palm som på olika sätt bidragit i arbetet med undersökningen.

Fortsatt arbete

Under våren 2025 fortsätter KTH Biblioteket undersöka AI-verktyg: Avidnote, Keenious och Undermind. Vi fortsätter också integrera hanterandet av AI-verktyg i vår undervisning.

Referenser

Gusenbauer, M., & Haddaway, N. R. (2021). What every researcher should know about searching – clarified concepts, search advice, and an agenda to improve finding in academia. *Research Synthesis Methods*, 12(2), 136–147. <https://doi.org/10.1002/jrsm.1457>

Tay, A. (2024, November 18). *Why use of new AI enhanced tools that help with literature review should be discouraged for undergraduates* | Aaron Tay's Musings about librarianship. <https://musingsaboutlibrarianship.blogspot.com/2024/11/why-use-of-new-ai-enhanced-tools-that.html>

Zhao, A. (2024, March 20). *Trust in AI: Evaluating Scite, Elicit, Consensus, and Scopus AI for Generating Literature Reviews*. <https://library.hkust.edu.hk/sc/trust-ai-lit-rev>